

ONZ OTWIERA OBCHODY MIĘDZYNARODOWEGO ROKU LASÓW 2011

Dla ludzi

Krzysztof Schwartz
NADLEŚNICZY
NADLEŚNICTWA
JAROCIN

Szanowni Czytelnicy

Oto mamy Międzynarodowy Rok Lasów. Chwalebna to inicjatywa i ze szczytu Narodów Zjednoczonych ogłoszona. Wszystkie nadleśnictwa w Polsce szykują się do przygotowania wyjątkowych imprez. My też o tym myślimy i nawet już wiemy, co zrobić chcemy. Tymczasem jednak nie będę tego ogłaszał, bo plany mają to do siebie, że lubią się zmieniać. Na pewno rok ten uczymy przygotowaniem kilku parkingów leśnych. Więcej jeszcze będziemy sprzątać wyrzucone do lasu śmieci. Tej zimy zbudowaliśmy kilka oczek wodnych w lasach. Będą to miejsca na pewno chętnie odwiedzane. Zajmiemy się też wizerunkiem obejść naszych leśniczek, by nie tylko budynek mieszkalny wyglądał schludnie. W Czeszowie będzie nowa wystawa. Nie będzie natomiast budowy kina 3D - środki unijne wyschły.

W naszym dodatku będziemy przedstawiać największe obszary leśne Polski nazywane niestety puszcami. Puszcza jest tylko jedna - Białowieża. Inne to tylko wspomnienie po wielkich lasach. Dzisiaj przedstawiamy właśnie królową polskich puszczy. Tekst z racji miejsca jest niezwykle skrócony. Kto jednak chciałby dowiedzieć się czegoś więcej, niech wpisze w wyszukiwarce hasła: Hugo Conventz, Józef Paczowski, Władysław Szafer, Jan Gwałbert Pawlikowski, czy Jan Jerzy Karpiński. Nic prawie w tekście nie ma o żubrach. To osobna historia, do której jeszcze wrócę, jeśli Państwo pozwolicie, w następnych numerach. Tymczasem nie zaśmiecajcie naszych lasów. Droga leśna i jej pobocze to też las.

Organizacja Narodów Zjednoczonych oficjalnie zainaugurowała Międzynarodowy Rok Lasów. Jego główne przesłanie „Lasy dla ludzi” ma uświadomić, że lasy są niezbędne dla przetrwania i dobrobytu ludzi na całym świecie. Oficjalne rozpoczęcie światowych obchodów MRL odbyło się 2 lutego podczas IX sesji Forum Leśnego ONZ (UNFF9) w Nowym Jorku. Wzięli w niej udział przywódcy państw z całego świata, laureatka Pokojowej Nagrody Nobla Wangari Maathai i eksperci leśnictwa oraz Janusz Zaleski, podsekretarz stanu w MŚ - Główny Konserwator Przyrody.

- Fizyczny, ekonomiczny i duchowy dobrobyt każdego z nas, wszystkich siedmiu miliardów ludzi na Ziemi, jest zależny od dobrego stanu naszych ekosystemów leśnych. Przez cały rok 2011 będziemy podkreślać tę zależność między lasami a ludźmi - powiedział Jan McAlpine, dyrektor Sekretariatu Forum Leśnego ONZ. Forum ONZ ds. lasów (United Nations Forum on Forests) powstało w 2000 r. i stanowi ważną platformę dla międzynarodowej współpracy i działań krajowych, zmierzających do zapobiegania degradacji lasów, redukcji procesu deforestacji oraz zmniejszenia ubóstwa wśród ludności zamieszkującej lasy. Jego zadaniem jest wspieranie zarządzania, ochrony i zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów lasów.

Janusz Zaleski, podsekretarz stanu w MŚ, podczas posiedzenia okrągłego stołu podkreślił: *- Jak wszystkie lasy na całym świecie, lasy europejskie mogą polepszać jakość życia. Mają istotną rolę do odegrania szczególnie w zakresie redukcowania zmian klimatycznych, dostarczania energii, ochrony wód i wielu innych komponentów, które są konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków życia społeczeństwu.*

**MIĘDZYNARODOWY
ROK LASÓW • 2011**

MRL na Facebooku

Nie chcesz opuścić żadnej ważnej informacji, wydarzenia związanego z obchodami MRL, włącz komputer, podłącz się do sieci i odpal stronę Facebooka. Tak! Na Facebooku ruszyła strona Międzynarodowego Roku Lasów, prowadzona przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Bądź na bieżąco z tym, co dzieje się w lasach w Polsce i na świecie. Dyskutuj, pytaj, komentuj. Zapraszamy do odwiedzenia profilu i „polubienia” go. Profil można znaleźć pod adresem: <http://www.facebook.com/miedzynarodowy.rok.lasow>

Znajdziesz tu informacje o imprezach

obchodzonych w ramach Międzynarodowego Roku Lasów, a także ciekawostki z leśnego świata. To okazja do dyskusji nad tematami interesującymi każdego, komu nie jest obojętny los lasów w Polsce i na świecie. Międzynarodowy Rok Lasów zadebiutował na Facebooku 18 stycznia. Od tego czasu zyskał już 170 fanów i liczbą ta ciągle rośnie. Dołącz do nich, klikając „lubię to” i zaprosz do polubienia profilu swoich znajomych! A my? My będziemy Państwa informować o ważniejszych wydarzeniach związanych z obchodami MRL 2011. Zapraszamy do śledzenia informacji.

Zgromadzenie Ogólne ONZ ogłosiło rok 2011 Międzynarodowym Rokiem Lasów, aby podnieść świadomość na temat zarządzania lasami, potrzeby ich ochrony i zrównoważonego rozwoju. Od lasów zależy codzienna egzystencja co najmniej 1,6 miliardów ludzi. Lasy są także domem dla ponad 60 milionów osób, głównie członków społeczności tubylczych i lokalnych. To 30 proc. zasobów leśnych wykorzystywanych jest do produkcji artykułów drzewnych i innych. W lasach, które pokrywają 31 proc. całkowitej powierzchni ziemi, żyje 80 proc. różnorodnych gatunków wszystkich żywych organizmów. Chyba nic więcej nie trzeba dodawać.

Do celów komunikacyjnych Międzynarodowego Roku Lasów należą rozbudzenie świadomości ekologicznej społeczeństwa na temat dobrego stanu europejskich lasów i konieczność zarządzania zgodnie z zasadami trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, a także zwiększenie atrakcyjności drewna jako surowca i źródła energii poprzez uświadomienie społeczeństwu zdolności odnawiania się lasów europejskich.

Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), w dniu inauguracji obchodów MRL opublikowała raport „Stan lasów na świecie”. W raporcie, wydawanym co dwa lata, podkreślono, że przemysł drzewny stanowi ważną część „zielonej” gospodarki. W ramach inauguracji obchodów odbyła się premiera krótkometrażowego filmu „Las”, wyreżyserowanego przez Yanna Arthusa-Bertranda. Podczas ceremonii pokazano także fragmenty filmów nagrodzonych na Międzynarodowym Festiwalu Filmów o Lesie, zorganizowanym przez ONZ.

Informacje zaczerpnięto ze stron MOŚ, www.lasy.gov.pl oraz Facebook. Przygotował: Jakub Wojdecki

KALENDARIUM - luty/marzec 2011

• 22 lutego

Dzień Myśli Braterskiej (obchodzony przez organizację skautowe),

• 1 marca

Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko Zbrojeniom Atomowym,

• 2 marca

Międzynarodowy Dzień Obrony Cywilnej,

• 3 marca

Międzynarodowy Dzień Pisarzy,

• 3-4 marca

XIX Szachowe Mistrzostwa Polski Leśników, organizator: Związek Leśników Polskich w RP oraz RDLP w Katowicach,

• 6 marca

TV: „Las nie obroni się sam”. Zapraszamy do oglądania na kanale Planete filmu wyprodukowanego przez LP, niedziela, godz. 20.15,

• 8 marca

Międzynarodowy Dzień Kobiet,

• 10 marca

Dzień Mężczyzn,

• 15-17 marca

III Sesja Zimowa Szkoły Leśnej w siedzibie IBL w Sękocinie Starym przy ul. Braci Leśnej nr 3,

• 17 marca

Światowy Dzień Morza,

• 21 marca

pierwszy dzień wiosny, Międzynarodowy Dzień Poezji,

• 22 marca

Światowy Dzień Wody, Dzień Ochrony Bałtyku,

• 23 marca

Światowy Dzień Meteorologii,

• 25 marca

Dzień Świętości Życia (obchodzony przez Kościół Katolicki),

• 30 marca

VII konferencja „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie”. Organizator: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego Leśny Zakład Doświadczalny, Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie oraz Wydział Leśny SGGW w Warszawie.

Uzupełniająca informacja o cenach na drewno opałowe

W poprzednim wydaniu „Wieści z lasu” podana została informacja o cenach drewna opałowego. Ceny te dotyczą wartości za 1 metr

sześcienny. Taki „metr” musiałby być pozbawiony przestrzeni pomiędzy poszczególnymi wałkami drewna. Musiałby to być po prostu lity kłoc drewna. Ponieważ tak nie jest, cena tzw. „metra” drewna tak jak on jest ułożony w lesie, musi być zredukowana do faktycznej

ilości drewna w nim zawartego.

Kupując więc „metr” opału płacimy cenę za m sześcienny, ale wartość jest zredukowana współczynnikiem określającym ilość czystego drewna w stosie. Dla drewna opałowego wynosi on 0,65. Dla przykładu cena wyjściowa

za jeden metr sześcienny 100 zł, przekłada się na zapłatę za jeden metr przestrzenny w wysokości 65 zł. Stos ułożonych wałków o wymiarach zewnętrznych 1x1x1 kosztuje więc 65 zł przy cenie za 1 metr sześcienny równej 100 zł.

Opracował: J. Bartczak

X konkurs „Leśne Fotografie 2010” rozstrzygnięty

Na konkurs nadesłano 345 prac fotograficznych wykonanych przez 123 autorów, w tym również amatorów fotografii przyrodniczej ze Słowacji. Posiedzenie jury w składzie: Jan Grudysz - fotografik i operator kamery TVP, Andrzej Józefczyk - fotoreporter tygodnika „Nowe Podkarpacie”, Wacław Turek - poeta, szef Fotoklubu Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie, pod przewodnictwem Jacka Szarka, fotografa przyrody, dziennikarza Telewizji Rzeszów, odbyło się 20 stycznia w siedzibie Nadleśnictwa Romanów.

Jury anulowało przyznanie pierwszej nagrody ze względu na naruszenie regulaminu konkursu przez autora zdjęć. Piotr

„Poziomo i pionowo” - praca Piotra Grochali Grochala z Warszawy za dwa zdjęcia „Poziomo i pionowo” oraz „Uroczysko” zdobył drugą nagrodę. Trzecie miejsce przyznano Antoniemu Pankowi z Krosna za tryptyk „Za mgieł otchłanią”. Wyróżniono także prace 16 innych autorów.

- Nie jest łatwo wskazać laureatów spośród ponad setki uczestników, gdy w każdym ze zdjęć widać wielkie serce dla lasu - powiedział Jacek Szarek, przewodniczący jury. - Na szczęście tym razem mogliśmy wyróżnić nieco więcej osób niż zwykle, więcej też fotografii zostało zakwalifikowanych na wystawy, które będą prezentowane podczas Międzynarodowego Roku Lasów. To ważny efekt tego konkursu, bo daje możliwość pokazania rodzimych walorów przyrodniczych, a także uświadomienia sobie kulturowej roli, jaką las pełni dla współczesnego człowieka.

Zaczerpnięto z www.lasy.gov.pl i www.twojebieszczady.pl
Przygotował J.W.

Królowa Polskich Puszczy

Polska na świecie jest identyfikowana niestety z niewieloma rzeczami. Jedną z nich jest bez wątpienia Puszcza Białowieska z jej królem - żubrem. Drugim emblematem tego znaku jest wódka „Żubrówka”.

Na pograniczu Polski i Białorusi rozciągają się obszary leśne prastarej puszczy, w której naturalne procesy przyrodnicze przebiegają w sposób niezakłócony od tysięcy lat. Tylko 16% tego obszaru ma status parku narodowego. Sercem Puszczy Białowieskiej jest dzisiaj „Rezerwat Ścisły” położony w widłach rzek Narewki i Hwoźnej. Historia Puszczy od początków Państwa Polskiego to historia władców i wojen, do których się szykowali. Zawsze w jakiś sposób był to obszar królewski i zawsze o specjalnym statusie i znaczeniu. Ochrona jej zasobów zaczęła się jednak na serio dopiero w XIX wieku. Po rozbiorach, caryca Katarzyna II nagradzała swych generałów i urzędników nadaniami puszczańskimi. To przeważnie kończyło się niekontrolowaną eksploatacją jej najcenniejszych zasobów. Właściciele żyli daleko w miastach i potrzebowali pieniędzy. Puszcza natomiast dawała niezły dochód. Zbuntował się przeciw temu kolejny car - młody Aleksander I Romanow. Przegonił szybko dostojników obdarowanych przez jego babkę, a zachwycony przede wszystkim żubrami wziął je pod całkowitą ochronę. Puszcza uznana została za nietykalną knieję „zapowiedni”, co oznaczało,

że jest rezerwatem ścisłym. Po jego tajemniczej śmierci w 1825 r. sprawy szybko wróciły na stary tor. Jednak majestat tego lasu trwał i kolejny car, tym razem Aleksander III, przejął puszcę na własność rodziny carskiej oddając Państwu Rosyjskiemu inne ziemie. Był rok 1888, od którego aż do roku 1914 puszcza stała się - nie mającą równej w Europie - prywatną knieją łowiecką Romanowów. Pomiar z roku 1890 określał jej obszar na 102 057 ha, z czego 86% stanowiły lasy! W czasie I wojny światowej niemiecki okupant ogołocił 6 400 ha, a z 10 000 ha wyciął najpiękniejsze drzewa. Wojna się skończyła, a w cichych ostępach puszczy dzieła zniszczenia dopełniała gradacja koronika drukarza. Z ogromnego stada żubrów zostało kilka sztuk. Wizytacja polskich przyrodników z prof. Szafarem na czele w 1919 r. nie stwierdziła żubrów wcale. Rezultatem tej wizyty było jednak utworzenie w 1921 r. „Leśnictwa Rezerwat”, które stało się zalążkiem przyszłego parku narodowego. W 1924 r. leśnictwo podniesiono do rangi nadleśnictwa, a w 1932 r. przemianowano je na „Park Narodowy w Białowieży”. Po drodze jednak był niechlubny incydent z brytyjską firmą zwaną

„Centurą”. Dostała ona od rządu polskiego koncesję na wycinkę puszczy i w ciągu 5 lat (1924-29) wycięła kolejne 10 000 ha. Pod władzą II Rzeczypospolitej, do 1939 r. nie działo się lepiej. Wycięto kolejne 20 000 ha! Kraj potrzebował wszelkich surowców do odbudowy. Oczywiście zręby odnawiano, a i sama natura przywracała las na gołoborzach. Las więc trwał, choć nie był już tak naturalny. II wojna światowa to znowu niekontrolowana eksploatacja. Potem Stalin dzieląc Europę Wschodnią wg swego widzimisię podzielił puszcę pomiędzy Polskę i Socjalistyczną Republikę Białorusi. Sąsiadom przypało ponad 80 000 ha a nam 62 500 ha. W 1947 r. reaktywowano Białowiecki Park Narodowy o powierzchni 4 716 ha, a w 1996 r. powiększono go do 10 502 ha. Oto 100-tysięczna, dziewicza Puszcza Jagiellonów i Romanowów skurczyła się 10-krotnie. Jej najdziksze, pierwotne serce tak się skurczyło. Dzisiaj oglądamy puszcę w pigułce w „Rezerwacie Ścisłym”. Wyznaczonych jest tam 5 ścieżek turystycznych, z których największym powodzeniem cieszy się ta do powalonego wichurą w roku 1974 olbrzymiego „Dębu Jagielly”. Zwie-

dzanie odbywa się z przewodnikiem w zorganizowanych grupach, po wykupieniu biletu. Miejscami, które można odwiedzać samodzielnie, są natomiast ostępy Obrębu Ochronnego Hwoźna. To zachodnia i północna część parku urządzona dla wygody turystów. Są oznakowania, kładki, ławeczki i tabliczki, wieża widokowa i parkingi. Turystów naprawdę ciągle niewiele, a po zanurzeniu się w zieloność szybko zostajemy sam na sam z przyrodą. Gdy kilka metrów obok w gęstwinie leśnego podszytu zaczęły łamać się gałęzie i ziemia lekko zadrży, nie jest wykluczone, że obserwował nas imperator tej kniei. Łądy naszej ziemi pokryte są jeszcze w ponad 30% lasami. Ich różnorodność jest tak wielka, jak wielka jest różnorodność dzieł Stwórcy. Wielkie lasy naszego globu są od milionów lat pierwotnym domem także dla nas ludzi. Być może warto poznać inne zakątki, by nabrać szacunku do własnych skarbów. A być może warto uwierzyć, a najlepiej się osobiście przekonać, że zaledwie 510 km na wschód od Jarocina tętni życiem ostatnia wielka puszcza na Niżu Europejskim - ciągle jeszcze prawdziwa i w znacznej części nasza. K. Schwartz

W telegraficznym skrócie

Sposób na quady

Już wkrótce problem quadów ma zostać rozwiązany, gdy w życie wejdą przepisy przygotowywane przez Ministerstwo Infrastruktury. W zależności od wagi pojazdu kierowanie quadem ma być dozwolone od 4. roku życia (quady lekkie do 350 kg) lub dopiero po ukończeniu 16 lat (pojazdy cięższe powyżej 350 kg). Kierowanie quadem ciężkim będzie możliwe dopiero po zdaniu egzaminu na prawo jazdy kat. B1 w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego. Kuady lekkie - tu obowiązywać będzie konieczność skończenia kursu i zdania egzaminu (pojawi się nowa kat. AM). (Las Polski 2/2011)

I Ogólnopolski Tydzień Liczenia Sów w Lasach

Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej Leśnego Zakładu Doświadczalnego SGGW w Rogowie zaprasza wszystkich leśników zajmujących się edukacją, do wzięcia udziału w I Ogólnopolskim Tygodniu Liczenia Sów w Lasach. Imprezę, która odbędzie się z okazji Międzynarodowego Roku Lasów, współorganizuje Wydział Ochrony Przyrody DGLP. (www.lasy.gov.pl)

Dziecioty z satelity

Naukowcy z University of Idaho pracują nad technologią monitorowania i zliczania dzieciotów z przestrzeni kosmicznej. Będzie to możliwe dzięki zlokalizowanemu na satelicie laserowemu wysokościomierzowi. Badania wstępne rozpoczną się nad gat. dzieciota smugoszyjowego

(Dryocopus pileatus) w wybranych rejonach obserwacji. (Las Polski 2/2011)

Wyciąg w Zieleńcu w prokuraturze Jak donosi „Rzeczpospolita”, leśnikowi Bolestawowi B., który angażował się w inwestycję spółki R.S. w Zieleńcu, grozi do 10 lat więzienia. Prokuratura badająca nieprawidłowości w związku z budową w tej miejscowości wyciągu narciarskiego postawiła mu już zarzuty. (Las Polski 2/2011)

Nowe numery „Głosu Lasu” i „Ech Leśnych”

W nich m.in. o współpracy stołecznych nadleśnictw z Lasami Miejskimi, pracy robotnika leśnego oraz o zwiększeniu pozyskania drewna przez Lasy Państwowe. Dodatkowo w „Echach Leśnych” artykuł „Mieszczucha ciągnie do lasu” i „Zulus

z lasu”. W cyklu „Na szlaku” - artykuł poświęcony Pogórzem Przemyskiemu. „Głos Lasu” przedstawia z kolei „Więcej surowca w ofercie”, ponadto zawiera wywiad z Janem Błaszczykiem na temat ośrodków hodowli zwierzyny. Zapraszamy do lektur. (www.lasy.gov.pl)

W sejmie o lasach

4 lutego w sejmie odbyła się debata nad rządową „Informacją o stanie lasów” oraz realizacji „Krajowego programu zwiększania lesistości w Polsce” w 2009 r. Dokument przedstawił Stanisław Gawłowski, sekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska. (MOŚ) Przyjaciele lasu uhonorowani Dyplomy Przyjaciela Lasów Warmińsko-Mazurskich otrzymali najbardziej aktywni członkowie Koła Miłośników Lasu i Militariów, które działa przy olsz-

tyńskiej Akademii Trzeciego Wieku. Tego typu wyróżnienia RDLP w Olsztynie wręczyła po raz pierwszy. (www.lasy.gov.pl)

Energetycy będą płacić LP

Możliwość ustanowienia przez Lasy Państwowe służebności przesytu oraz służebności drogowej na rzecz przedsiębiorstw energetycznych wprowadziła nowelizacja ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody, podpisana 1 lutego przez prezydenta. LP będą otrzymywały odszkodowania za usunięcie przez energetyków drzewa lub krzewy. Do tej pory firmy energetyczne unikały też podpisywania z lasami umów dzierżawy lub najmu gruntów, by nie ponosić dodatkowych kosztów. Sprawy podatków trafiły w końcu do sądów. Teraz czas zmian. (www.lasy.gov.pl)

Ekoferie w jarocińskiej „czwórce”

„Ekowarsztaty” dla dzieci szkół podstawowych to szczególnie ciekawe przedsięwzięcie organizowane przez nauczycieli SP nr 4 w Jarocinie. Impreza odbywa się już od trzech lat. Spotkania mają miejsce zawsze podczas ferii zimowych w budynku SP nr 4 im. Władysława Broniewskiego w Jarocinie.

Warsztaty z edukacji ekologicznej są częścią cyklu organizowanego przez szkolnego koordynatora - Krystynę Bartniczak. W tym roku tajniki przyrody zgłębiali uczniowie klas III i VI. Dodatkowo w zajęciach uczestniczyli dzieci z kółka przyrodniczo-ekologicznego prowadzonego przez Wiesławę Czyż. Spotkania poprowadziła przedstawicielka Europejskiego Towarzystwa Ekorozwoju w Poznaniu - Anna Czarnasiak.

W poprzednich latach tematyka warsztatów skupiała rozmaite zagadnienia z ochrony roślin i zwierząt, bioróżnorodności i ochrony lasów, rzek i jezior oraz Bałtyku. Nie zabrakło problematyki związanej z przeciwdziałaniem zmianom klimatu, oszczędzaniem energii, surowców i racjonalną gospodarką odpadami. W tym roku skupiono się na Europejskiej Sieci Ekologicznej zwanej skrótowo „Natura 2000”. Uczniowie poznawali obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) w Wielkopolsce, również nasze, znajdujące się w okolicach rezerwatów Czeszewski Las i Dębno. Mimo trwającej przerwy szkolnej uczniowie chętnie uczestniczyli we wspólnym przedsięwzięciu. Frekwencja jak w latach poprzednich dopisała i tym razem gromadką liczącą 20 osób. Wszyscy, którzy chętnie uczęszczali na zimowe ekowarsztaty nie odeszli z pustymi rękami. Na wytrwałych czekały upominki ufundowane przez Nadleśnictwo Jarocin, „Ośrodek Edukacji Leśnej”

Wszyscy, którzy uczęszczali na zimowe ekowarsztaty nie odeszli z pustymi rękami

w Czeszewie, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, „Zakład Gospodarki Odpadami” Sp. z o.o. w Jarocinie, Fundację na Rzecz Odzysku Puszek Alumiiniowych po Napojach Recal oraz Europejskie Towarzystwo Ekorozwoju.

Na koniec warto zaznaczyć, iż obecnie przy współpracy Europejskiego Towarzystwa Ekorozwoju prowadzone są dla poszczególnych klas - nie tylko zimą, ale i przez cały rok szkolny - spotkania poświęcone ekologii. Podsumowaniem zdobytych nauk przyrodniczych jest Konkurs Wiedzy „Ekoomnibusik” (24 kwietnia 2011 r.), na który zapraszamy wszystkich chętnych już dziś. Konkurs jak co roku jest połączony z obchodami „Dnia Ziemi”.

Przygotowali:
Anna Czarnasiak i Jakub Wojdecki

Zajęcia prowadziła Anna Czarnasiak z Europejskiego Towarzystwa Ekorozwoju w Poznaniu

Grzebiuszka czyli huczek

Grzebiuszkę ziemną możemy spotkać w ogrodach, na polach i w lasach sosnowych, położonych na terenach o lekkiej, piaszczystej i suchej glebie.

Pokrojem ciała przypomina małą ropuchę. Ma krępe ciało, o długości 4 - 8 cm i krótką głowę o wylupiastych oczach. Jako jedyny z naszych płazów ma pionowe źrenice. Delikatna i gładka skóra, o popielatej lub oliwkowej barwie nie ma brodawek. Jednak na całej powierzchni ciała rozmieszczone są drobne gru-

czoły, które po ich mechanicznym podrażnieniu wytwarzają odstraszącą wrogów wydzielinę o zapachu czosnku. Ta właściwość stała się podstawą utworzenia niemieckiej nazwy tego płaza - „ropucha czosnkowa”.

W ciągu dnia można ją zobaczyć tylko przypadkowo, w czasie prac w ogrodzie lub na polu. Po zmierzchu wychodzi na łowy i poluje na ślimaki, dżdżownice, owady, pajęczaki. Kiedy nadchodzi świt, zagrzebuje się w ziemi, w norce wykopanej tylny-

mi nogami, na których ma duże rogowe narośla zwane modelami. Czyni to bardzo sprawnie i po 1 - 2 minutach już jej nie widać na powierzchni ziemi.

W zimie przebywa na łądzie, w norkach, które sama wygrzebuje, w norach kretów lub gryzoni.

Wiosną podąża do zbiornika wodnego. Często dzieje się to już na przełomie marca i kwietnia. Głosy godowe grzebiuszki przypominają stłumione pohukiwania. Od tego pochodzi określenie „hu-

czek” - druga polska nazwa tego gatunku płaza. Kijanki grzebiuszki są największe wśród larw krajowych płazów. Osiągają przeciętnie 10 - 12 cm długości ciała, a zatem są one dwukrotnie większe od osobników dorosłych. Kijanki, które wylęgają się z jaj złożonych dopiero na początku lata, mogą zimować w głębokim zbiorniku wodnym i przeobrażają się dopiero w czerwcu następnego roku. To także różni grzebiuszkę od innych płazów.

Wacław Adamiak

W telegraficznym skrócie

► Seminarium: Wpływ klimatu na lasy

Czy wzrost temperatury na Ziemi to trwałe zjawisko? Czy zmiany klimatu zaskodzą lasom? Jak wpłyną na stan wód na terenach leśnych? Na te i inne pytania próbowali odpowiedzieć uczestnicy seminarium „Wpływ warunków klimatycznych na zmiany zasobów wodnych w lasach i sposoby ograniczenia ich skutków”, które odbyło się 3 lutego w Instytucie Badawczym Leśnictwa. Wideo do obejrzenia na stronie DGLP (www.lasy.gov.pl)

► Bieg Lotników

30 stycznia rozegrano tradycyjny XXIV Bieszczadzki Bieg Lotników. Odbył się on

na leśnych trasach wiodących pasmem Żukowa. Po raz pierwszy wprowadzono w nim osobną klasyfikację leśników. Mężczyźni rywalizowali na dystansach 21 km i 7 km, bieg kobiet zaś rozegrano na 7 km. Wśród panów zwyciężył Artur Bobrecki z Ustrzyk Dolnych, a wśród pań - Aleksandra Prekurat z Siedlec. Spośród leśników w dystansie na 21 km najlepszy był Piotr Szczygieł z RDLP w Lublinie. W biegu na 7 km zwycięzcami obu kategorii okazali się Katarzyna i Michał Szczerbiccy z Nadleśnictwa Lutowska. Zwycięzcom gratulujemy. (www.lasy.gov.pl)

► Środki ochrony roślin 2011

Ukazała się nowa publikacja „Środki ochrony roślin oraz produkty do rozkładu pni drzew leśnych zalecane do stosowania w leśnictwie w roku 2011”.

Broszura zawiera wykaz środków ochrony roślin zarejestrowanych do obrotu i stosowania w leśnictwie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według stanu na 27 listopada 2010 r. Jest to jedyne opracowanie tego typu, ułatwiające dobór preparatów do ochrony lasu przed owadami, grzybami, chwastami itd. (www.lasy.gov.pl)

► Niedźwiadek padł z wychłodzenia Krążącego w odległości zaledwie 10 metrów niedźwiadzia zauważył 22 stycznia dwaj leśnicy w czasie obchodu lasu w okolicach leśniczówki Rabe k. Baligrodu. Zwierzę nie miało ochoty się oddalić. 50 metrów dalej jeden z leśników zauważył leżące za pniakiem zwłoki młodego niedźwiadzia. Miejsce, gdzie odnaleziono martwe młode oraz opuszczoną gawrę zbadał wraz z leśnikami dr Wojciech

Śmietana, pracownik Instytutu Ochrony Przyrody. Do dalszych badań zabrano padnięte zwierzę i sierść niedźwiadzia z gawry. Z pierwszych ustaleń wynika, że niedźwiadek zmarł w wyniku wychłodzenia organizmu. (www.lasy.gov.pl)

► W senacie o edukacji ekologicznej

O realizacji programu strategii ekologicznej w Polsce dyskutowali 25 stycznia członkowie senackiej komisji środowiska. Na spotkaniu była mowa m.in. o edukacji prowadzonej przez leśników. Obecnie Lasy Państwowe wykorzystują ok. 5,5 tys. różnych obiektów. Jest to m.in. 50 ośrodków edukacji, 239 izb leśnych, 455 wiat edukacyjnych i prawie 900 leśnych ścieżek dydaktycznych. Uczestników zajęć rocznie jest 1,7-2 mln. Przeważającą część kosztów związanych z realizacją edukacji leśnej, także

z utrzymaniem wymienionych obiektów, pokrywają nadleśnictwa, chociaż ustawowo powinno się na to przeznaczać środki z budżetu państwa. (www.lasy.gov.pl)

► Wyrok sądu w sprawie kary nałożonej przez UOKiK

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów potwierdził 21 stycznia 2011 r. decyzję prezesa UOKiK z grudnia 2008 r., dotyczącą zasad sprzedaży drewna stosowanych przez LP ponad dwa lata temu. Prezes urzędu uznał, że przeznaczenie zdecydowanie większej puli surowca dla podmiotów posiadających tzw. historię zakupów ograniczyło konkurencję między firmami z branży drzewnej i nałożył na LP karę w wysokości 1,5 mln zł. LP odwołały się od tej decyzji. (www.lasy.gov.pl)

Projekt popularno-naukowego folderu

Nadleśnictwo Łopuchówko zaprasza wszystkich chętnych do udziału w konkursie na opracowanie popularnonaukowego folderu pt. „Rola martwego drewna w lesie”. Nadleśnictwo realizuje projekt edukacyjny pt. „Budowa sieci nauczania na rzecz środowiska oraz ochrona pachnicy dębowej na obszarze wytypowanym do sieci Natura 2000 PLH 300001 Biedrusko”.

Jednym z działań tego projektu jest powstanie ekspozycji pn.: „Rola martwego drewna w lesie”, której celem będzie przybliżenie szerokiej rzeszy społeczeństwa roli pozostającego w lesie martwego drewna. Obok ekspozycji ważną rolę w przekazie informacji pełnią atrakcyjne w formie oraz ciekawe w treści, ogólnodostępne foldery. Mając na uwadze złożoność tematyki, organizator konkursu zakłada wyłonienie trzech najlepszych projektów, które w sposób ciekawy będą prezentować te zagadnienia. Treść i forma zgłoszonych projektów ma spełnić zadanie pokazania martwego i rozkładającego się drewna jako biotopu dla olbrzymiej ilości różnych organizmów oraz jego roli w środowisku leśnym. Służyć ma również zmianie dość powszechnie panującej w społeczeństwie opinii określającej pozostające w lesie rozkładające się drewno jako wyraz marnotrawstwa i „złej gospodarki” prowadzonej przez leśników.

Celem konkursu jest wybór trzech projektów folderu pt. „Rola martwego drewna w lesie” stanowiących uzupełnienie ekspozycji edukacyjnej w ośrodku nadleśnictwa w Łysym Młynie. Konkurs jest otwarty i uczestniczyć w nim mogą osoby fizyczne, prawne, organizacje społeczne itp. Praca zawierać musi część opisową oraz grafikę najlepiej w postaci zdjęć w najlepszy sposób oddając prezentowane przez autora zagadnienie. Termin nadsyłania mija 28 lutego 2011 roku.

Dla autorów trzech wybranych w konkursie prac przewidziane są nagrody w wysokości 4 tys. zł, 3 tys. zł i 2 tys. zł. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi 2 marca 2011 roku. Wszelkie dodatkowe informacje można uzyskać w Nadleśnictwie Łopuchówko, tel. 61 8122161, 61 8122177 lub 0604 549 235.

Zaczerpnięto z www.zielonalekcja.pl
Przygotował: J.W.

O jarocińskich softysach

Softyski lub softysy (obu nazw można używać zamiennie niezależnie od płci) to nietypowo ubarwione osobniki krzyżówki. Próby opisu softysów nie mają długiej historii i tematyką tą zajmuje się niewielu ornitologów, a wszelkie klasyfikacje zmienności ubarwienia są raczej wstępnymi propozycjami uzupełnianymi ciągle przez coraz liczniejszych obserwatorów ptaków.

Krzyżówka udomowiona została ok. 4,5-5,5 tys. lat temu. Od niej wywodzą się nasze rasy użytkowe i ozdobne różnych kaczek. Z tego powodu bardzo łatwo może dojść do krzyżowania się dziko żyjących krzyżówek z kaczkami hodowlanymi. W przeszłości w niektórych krajach myśliwi celowo wypuszczali na wolność niektóre rasy kaczek, aby krzyżowały się z ptakami dzikimi. Obecnie praktyki te są zabronione, jednak mieszańce takie przekazują swoje geny kolejnym pokoleniom. Mają mniejszy lęk przed człowiekiem i częściej spotkać można je w miastach niż w naturze.

Drugą przyczyną nietypowego ubarwienia ptaków mogą być mutacje genetyczne. Może to mieć miejsce np. w dużych miastach, gdzie występują populacje osiadłe, na skutek krzyżowania wsobnego.

Wreszcie softysy mogą być mieszańcami międzygatunkowymi. W warunkach hodowlanych stwierdzono, że kaczka krzyżówka może się krzyżować z ponad 20 gatunkami kaczek.

Poniższy opis niektórych rodzajów softysów ogranicza się tylko do osobników zaobserwowanych w Jarocinie lub w Siedleminie na Zbiorniku Roszkowskim.

Fotografia nr 1 przedstawia samca, a fotografia nr 2 samicę softyski. Ptaki te wyróżnia duża biała plama na piersi. Zarówno wielkość plamy, jak umiejscowienie białych piór mogą być różne (np. na głowie lub bokach ciała). Najprawdopodobniej są to mieszańce krzyżówek z ptakami odmian hodowlanych.

Ptak na fotografii nr 3 należy do grupy opisywanej jako softys z „czarną plamą na dziobie i nietypowym ubarwieniem”. Dziób samca krzyżówki ma kolor żółty. Wśród niektórych

Fot. nr 1: Samiec softyski, park w Jarocinie (30 grudnia 2010 r.)

Fot. nr 2: Samica softyski, park w Jarocinie (1 stycznia 2010 r.)

Fot. nr 3: Samiec softyski z niemal brunatną głową i plamą na dziobie, park w Jarocinie (30 grudnia 2010 r.)

Fot. nr 4: Samiec softyski - osobnik jasny, zbiornik Roszków (25 lipca 2009 r.)

softysów to właśnie kolor dzioba jest jedyną cechą pozwalającą odróżnić samca od samicy. Osobnik na fotografii ma dziób nietypowy, jak samica, jednak upierzenie (choćby zielone pióra na głowie) jednoznacznie wskazuje, że to samiec. Przepuszczalnie jest to również mieszaniec krzyżówki i kaczki hodowlanej.

Fotografia nr 4 - ptak jasno ubarwiony. Tutaj najtrudniej wskazać przyczynę odmienności ubarwienia. Przy rozpoznawaniu softysów trzeba przede wszystkim wyeliminować możliwość tego, że ptak należy do jakiejś rasy hodowlanej. W niektórych rasach zmienność osobnicza jest tak wielka, że w tym przypadku nie można tego jednoznacznie wykluczyć. Ale bardziej prawdopodobne, że jest to tzw. osobnik leucystyczny. Ptaki leucystyczne od albinotycznych różnią się tym, że albinosy są całkowicie pozbawione barwników, natomiast osobniki leucystyczne mają tylko pewne braki barwników. Źródłem leucyzmu mogą być zaburzenia genetyczne lub fizjologiczne. Jeśli przyczyna tkwi w fizjologii, to po zaniku przyczyny zaburzeń, zdarza się, że ptaki odzyskują typowe dla gatunku ubarwienie. Jednak najprawdopodobniej jest to mieszaniec jakiejś rasy ozdobnej z krzyżówką.

Wprowadzanie obcych gatunków zawsze stanowi ryzyko dla rodzimej przyrody. Nawet dla tak niewielkiego terenu jak Ziemia Jarocińska z łatwością można wskazać dziesiątki obcych gatunków zarówno roślin, jak i zwierząt. Niektóre, jak czeremcha amerykańska czy stonka ziemniaczana, tak dobrze się zdomowiły, że uważamy je niemal „za swoje”. Inne, jak kolczurka klapowana, jenot czy norka amerykańska przebojem zdobywają dla siebie „przestrzeń życiową”. Jeszcze inne jak *Roemeria hybrida* z rodziny makowatych (w Jarocinie znajduje się jedyne znane stanowisko w Polsce!) żyją sobie gdzieś na uboczu i nikomu nie wadzą.

Jaki jest udział softysów w całkowitej populacji krzyżówek - dokładnie nie wiadomo. Przypuszcza się, że z czasem będzie wzrastał.

Tekst i fotografie: Jacek Pietrowiak

Ptasia biesiada

Lubisz podglądać ptaki? Portal edukacji ekologicznej ZielonaLekcja.pl i Fundacja „Kocham Polską Przyrodę” zapraszają do udziału w konkursie fotograficznym „Ptasia Biesiada”. Na prace organizator czeka do 15 marca!

Celem konkursu jest uwrażliwienie młodego człowieka na los ptaków, zwrócenie uwagi na problem braku pożywienia dla ptaków zimą, zachęta do obserwowania i fotografowania przyrody oraz działań twórczych.

Zadaniem uczestników jest sfotografowanie ptasich odwiedzin w karmniku. Konkurs odbywa się w trzech kategoriach wiekowych:

- 1) dzieci do 10 lat
- 2) dzieci i młodzież 11-15 lat
- 3) młodzież 16-20 lat

3) młodzież 16-20 lat

Aby wziąć udział w konkursie, należy zapoznać się z regulaminem i do 15 marca 2011 r. nadesłać drogą mailową jedno zdjęcie przedstawiające ptaka lub ptaki przylatujące do karmnika na adres a.szymkowiak@zielonalekcja.pl lub fkpp@fkpp.pl. Zdjęcie należy dodać jako załącznik, podpisując je wedle wzoru: nazwisko_imie, np. nowak_ewa. W treści maila trzeba podać tytuł zdjęcia, imię i nazwisko, wiek i adres korespondencyjny oraz oświadczenie (treść oświadczenia w przypadku uczestników niepełnoletnich - zał. Nr 1, a w przypadku uczestników pełnoletnich - Nr 2) dostępne na stronie

Organizatora. Zdjęcie powinno być przesłane w formacie jpg, tiff i bmp.

Komisja będzie oceniać walory prac konkursowych pod względem estetyki, pomysłowości i atrakcyjności wykonania. Autorom najlepszych prac zostaną przyznane nagrody książkowe.

Prace konkursowe można nadsyłać także pocztą tradycyjną - zdjęcia powinny być nagrane na płytę CD lub DVD, a dane osobowe, adres i oświadczenie należy przesłać w wersji papierowej na osobnym druku (treść oświadczenia w przypadku uczestników niepełnoletnich - zał. Nr 1, a w przypadku uczestników pełnoletnich - Nr 2). Zgłoszenia nad-

zielonalekcja.pl
portal edukacji ekologicznej

syłane pocztą tradycyjną należy nadesłać do 15 marca 2011 r. (liczy się data stempla pocztowego), na adres: Abrys, ul. Daleka 33, 60-124 Poznań, z dopiskiem: Ptasia biesiada, lub Fundacja Kocham Polską Przyrodę, ul. Kazimierzowska 14, 02-589 Warszawa.

Prace można także dostarczyć osobiście pod jeden ze wskazanych adresów - do 15 marca 2011 r. włącznie.

Szczegóły na ZielonaLekcja.pl, zakładka - konkursy. Redakcja portalu ZielonaLekcja.pl, redakcja@zielonalekcja.pl. tel. 61 655 81 34.

Zaczerpnięto z www.zielonalekcja.pl
Przygotował: J.W.

W telegraficznym skrócie

► 7 tys. zł kary za zagryzienie łani przez psy

Pies puszczonej samopas - liczyć się z surową karą. Ważąc ponad 100 kilogramów łanią zagryzły dwa psy w okolicy Rumi. Ich właścicielka zapłaci przynajmniej 7 tys. zł kary. Do zdarzenia doszło 24 stycznia. Kolejne 5 tys. zł kary może nałożyć dodatkowo sąd. (www.lasy.gov.pl)

► Podaruj 1% podatku dla Fundacji Pomoc Leśnikom

Organizacja działa już od 10 lat. W tym czasie pomogła 320 leśnikom, przekazując im ponad 1 mln 100 tys. zł. Fundacja pomaga leśnikom i ich rodzinom z całego kraju. Osiągnięcia Fundacji

doceniła Kapituła Nagrody Przeglądu Leśniczego, przyznając jej tytuł „Leśnej Instytucji Roku 2007” oraz „Dębową Statuetkę Przeglądu Leśniczego” (www.lasy.gov.pl).

► Film o powstańczej mogile

„Do Sokółdy śmierć przyszła nad ranem” - to tytuł filmu relacjonującego prace archeologów, szukających pod Kopną Górą koło Supraśla mogiły powstańczej z 1831 r. Badania te wspierał od samego początku pracownicy Nadleśnictwa Supraśl. 20 stycznia w suprańskim centrum kultury odbyła się promocja dokumentu. (www.lasy.gov.pl)

► Niedźwiedzie nie śpią

Wciąż na leśnych duktach spotkać można tropy bieszczadzkich niedźwiedzi. Wysokie temperatury (prawie 10 st. C

w górach) panujące w ostatnim tygodniu wypędziły z gawr (zimowych legowisk) misie. Teraz pewnie rodzą się już młode niedźwiedzi, które zimą będą karmione mlekiem matek. (www.lasy.gov.pl)

► Rogi czy poroże? Wystawa w Muzeum Łowiectwa

W potocznym rozumieniu terminy „rogi” i „poroże” używane są zamiennie, jako synonimy. Jak odróżnić te dwa pojęcia, próbuje pokazać wystawa „Rogi czy poroże, czyli co zwierzęta noszą na głowach?”, otwarta 17 stycznia w Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa w Warszawie. (www.lasy.gov.pl)

► Technika leśna w rankingu „Perspektyw”

Technikum Leśne w Białowieży jest najlepszą szkołą prowadzoną przez

Ministra Środowiska - uznały „Perspektywy” w swoim XIII Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych. Białowieżskie technikum uzyskało 56. miejsce wśród 1700 polskich techników, w województwie białostockim zdobyło 5. miejsce. Inne leśne technika także uzyskały wysokie lokaty: Technikum Leśne w Biłgoraju - 66. miejsce, w Warcinie - 115. miejsce, w Lesku - 149. miejsce, w Tucholi - 160. miejsce, w Zagdańsku - 181. miejsce, w Miliczu - 191. miejsce. (www.lasy.gov.pl)

► Leśnicy odznaczeni przez Ministra Środowiska

17 stycznia w siedzibie MŚ wręczono odznaczenia „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” oraz medale „Pro Memoria”. Wśród wyróżnio-

nich znaleźli się także leśnicy. Odznaczenia „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” otrzymało 30 oficerów Wojska Polskiego. Minister środowiska - jak napisał w uzasadnieniu - docenił ich wkład w proces przejmowania przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znaczących powierzchni leśnych w celu przywrócenia ich gospodarce leśnej. (www.lasy.gov.pl)

► **Marysia spełniła swoje marzenia**
Marysia jest ośmioletnią dziewczynką chorą na nieuleczalną chorobę. Dzięki pomocy leśników i Fundacji „Mam Marzenie” mogła oderwać się od bolesnej codzienności i przeżyć niezwykłą przygodę w Nadleśnictwie Krynki. Jej marzeniem było bowiem poznanie pracy leśnika. (www.lasy.gov.pl)

Przygotował: Jakub Wojdecki